

УДК 342 : 364.46 (477) (091)

ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ ІНСТИТУТУ ГРОМАДСЬКИХ РОБІТ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ В ГАЛУЗІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Алімов К.О., аспірант

Запорізький національний університет

У науковій статті досліджуються історичні витoki інституту громадських робіт. Проводиться періодизація розвитку інституту громадських робіт у кримінальному та адміністративному праві. Аналізується позитивний досвід правової регламентації, призначення та виконання громадських робіт як різновиду кримінального покарання. Визначаються перспективи розвитку інституту громадських робіт як адміністративного стягнення.

Ключові слова: громадські роботи, історичні витoki, адміністративна відповідальність, адміністративне стягнення, кримінальне покарання, альтернативні санкції, примусова праця, примусові суспільні роботи, правова регламентація.

Алімов К.А. ИСТОРИЧЕСКИЕ ИСТОКИ ОБЩЕСТВЕННЫХ РАБОТ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИХ РАЗВИТИЯ В ОТРАСЛИ АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРАВА / Запорожский национальный университет, Украина

В научной статье исследуются исторические корни института общественных работ. Проводится периодизация развития института общественных работ в уголовном и административном праве. Анализируется позитивный опыт правовой регламентации, назначения и исполнения общественных работ как разновидности уголовного наказания. Определяются перспективы развития института общественных работ как административного взыскания.

Ключевые слова: общественные работы, исторические корни, административная ответственность, административное взыскание, уголовное наказание, альтернативные санкции, принудительный труд, принудительные общественные работы, правовая регламентация.

Alimov K.O. THE HISTORICAL ORIGINS OF PUBLIC WORKS AND DEVELOPMENT PROSPECTS IN THE INDUSTRY OF ADMINISTRATIVE LAW / Zaporizhzhya national university, Ukraine

In the article the historical roots of institute of public works are investigated. The periods of development of institute of public works in criminal and administrative law are investigated. The positive experience of a legal regulation, assignment and execution of public works as versions of criminal punishment is analyzed. The prospects of development of institute of public works in sphere of administrative law are defined.

Key words: public works, historical roots, administrative responsibility, administrative punishment, criminal punishment, alternative sanctions, compulsory work, compulsory public works, legal regulation.

Сучасна українська держава розвивається на засадах верховенства права, законності та забезпечення повної реалізації прав і свобод людини. Не менш важливе значення має забезпечення реального захисту прав і свобод людини та інтересів суспільства і держави від протиправних посягань. Одним із найбільш дієвих засобів боротьби із правопорушеннями є адміністративна відповідальність, що виконує функцію як спеціальної, так і загальної превенції. Особливу увагу привертає достатньо новий вид адміністративного стягнення – громадські роботи. Цей засіб адміністративної відповідальності дозволяє досягнути відразу двох важливих цілей: по-перше, здійснити морально-виховний вплив на правопорушника через залучення його до суспільно-корисної праці, і, по-друге, забезпечити візуальне сприйняття суспільством попередження про негативні наслідки протиправної поведінки. Унікальність громадських робіт полягає в тому, що вони не мають штрафного характеру, не тягнуть за собою негативних наслідків для фінансового стану правопорушника, не пов'язані з обмеженням його волі, і можуть застосовуватись щодо осіб, які є безробітними, або не мають постійного місця роботи.

Теоретики адміністративного права приділяють значну увагу дослідженню різних видів адміністративних стягнень, проте інститут громадських робіт залишається малодослідженим правовим інструментом. Особливе значення, на нашу думку, має дослідження історичних витоків інституту громадських робіт. Адже, історичний досвід може надати нам велику кількість корисних та доцільних порад, пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства. Таким чином, актуальність дослідження інституту громадських робіт, його історичних витоків та перспектив розвитку в рамках адміністративного права не викликає сумнівів.

Серед вчених, які досліджували питання адміністративної відповідальності, варто відзначити: В.Б. Авер'янова, О.Ф. Андрійко, Г.М. Атаманчука, Ю.П. Битяка, І.П. Голосніченка, С.Т. Гончарука, Є.В. Додіна, Р.А. Калюжного, С.В. Ківалова, Л.В. Коваля, Ю.М. Козлова, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, О.В. Копана, А.П. Коренева, О.В. Кузьменко, Є.В. Курінного, В.М. Марчука, Н.Р. Нижник, В.Ф. Опришка, О.І. Остапенка, В.П. Петкова, А.О. Селіванова, В.М. Селіванова, В.Ф. Сіренка, В.Д. Сорокіна, Ю.А. Тихомирова, М.М. Тищенко, В.В. Цветкова, В.М. Шаповала, Ю.С. Шемшученка та інших учених.

Дослідженню громадських робіт та інших альтернативних ізоляції від суспільства санкцій приділяли увагу такі відомі науковці та дослідники в галузі права, як: Л.І. Анікова, Л.В. Багрій-Шахматов, М.І. Бажанов, І.Г. Богатирьов, В.М. Дьомін, В.Г. Павленко, В.В. Сташис, А.Х. Степанюк, С.А. Стефанов, О.В. Ткачова, В.М. Трубников, С.В. Черкасов та ін. Проте в історико-правовому контексті громадські роботи як самостійний вид адміністративного стягнення у вітчизняному адміністративному праві не отримали достатньої уваги.

Одним із перших провів фундаментальне дослідження адміністративно-правових засад встановлення і застосування адміністративного арешту, виправних та громадських робіт І.І. Піскун [1].

Історичний розвиток громадських робіт як виду кримінального покарання детально дослідила В.А. Мозгова [2]. Із останніх досліджень громадських робіт як виду адміністративного стягнення варто виділити роботу О.Ю. Салманової [3].

Метою даної наукової статті є дослідження історичних витоків інституту громадських робіт та перспектив його розвитку як різновиду адміністративного стягнення. Для досягнення даної мети нам необхідно вирішити наступні завдання: здійснити науковий аналіз історії розвитку правового інституту громадських робіт, дослідити історію застосування громадських робіт як різновиду кримінального покарання, визначити історичні етапи впровадження громадських робіт як виду адміністративного стягнення, визначити перспективи використання інституту громадських робіт як різновиду адміністративного стягнення, сформулювати пропозиції щодо перспектив використання потенціалу інституту громадських робіт як виду адміністративного стягнення.

Предметом наукової статті є історичні витоки появи та розвитку інституту громадських робіт у контексті теорії адміністративного права.

Методологія наукової статті спирається на систему філософських, загальнонаукових та спеціально-юридичних методів дослідження. Ключовими методами написання даної наукової статті є принцип історизму, метод діалектики, методологія порівняльного правознавства, логічний метод та його прийоми, метод юридичного моделювання та структурно-функціональний метод дослідження.

Історія людства, починаючи із цивілізацій Стародавнього Єгипту, Вавилону, античних держав-полісів, Римської імперії, знала не мало прикладів мобілізації суспільства для проведення загальнодержавних робіт. Фактично, це були перші варіанти організації та проведення громадських робіт.

Як відзначає О.Ф. Скакун, на Давньому Сході, в Азії та Африці (східний, азіатський шлях виникнення держави) перші держави виникли в зонах поливного землеробства ще в епоху бронзи. Проведення великих громадських робіт із будівництва каналів та інших іригаційних споруд зажадало збереження сільськогосподарської общини і суспільної форми власності на землю.

На території Європи (європейський шлях виникнення держави) головним чинником утворення держави було класове розшарування суспільства у зв'язку із формуванням приватної власності на землю, худобу, рабів. У південній Європі держави виникли в епоху заліза. Там не були потрібні такі громадські роботи, як у випадку східного (азіатського) шляху виникнення держав [4].

Але і в Давньому Римі зберігся інститут „громадських робіт”. Як вказує І.Д. Мудрак, цензор давав від імені держави підряди на громадські роботи, стежив за якістю їх виконання, давав на

відкуп збір податків, спостерігав за збиранням мита на митницях, за надходженням податків з провінцій [5].

Враховуючи природну схожість інституту „громадських робіт” у кримінальному та адміністративному праві, доцільно звернутися до історії виникнення та розвитку громадських робіт як кримінального покарання. Тим більше, що, на думку О.Ю. Салманової, суттєва різниця між адміністративним стягненням „громадські роботи” та кримінальним покаранням „громадські роботи” полягає тільки у встановлених чинним законодавством строках [6].

Як відзначає В.А. Мозгова, „в історії вітчизняного кримінального права подібне до сучасних громадських робіт покарання зустрічалося неодноразово. У різні періоди та в різних нормативно-правових актах громадські роботи мали як однойменну, так і інші назви: „примусові роботи”, „суспільно необхідні роботи”, „примусові суспільні роботи”, „обов’язкові суспільні роботи”, „примусові роботи без поміщення в місця позбавлення волі”. Проте покарання, пов’язані з трудовою повинністю, існували ще в давньоруському праві (VI – середина XIV ст.), основним писаним джерелом якого була Руська Правда.

Схожі положення передбачалися і в Литовських статутах – видатних джерелах права на українських землях Литовсько-Польської доби (друга половина XIV – середина XVI ст.). Перший Литовський статут 1529 р. (розділ 11, ст.6) передбачав: якщо вільну людину за злочин засуджували до сплати певної суми, яку вона не могла сплатити, то ця людина мала її відробити відповідно до вказаних у статті розрахунків. І якщо за життя винна особа не змогла повністю відробити присуджену суму, тоді обов’язок відпрацювати залишок такої суми переходив до її дітей. Те ж саме за змістом положення передбачали Литовські статuti 1566 і 1588 рр.

У Запорозькій Січі покарання, пов’язані із залученням до роботи, не практикувалися, бо виконувати певну безоплатну працю на користь всієї козацької громади було одним з обов’язків козака. Крім того, на Січі не могла встановлюватися особиста залежність правопорушника від потерпілого – стягнення накладалися виключно на майно правопорушника.

„Процес короткий приказний 1734 р.” (скорочена назва) – один з перших кодифікованих актів періоду Гетьманської держави у ст.12 закріплював: якщо засуджений за крадіжку до сплати грошового стягнення не в змозі його сплатити, він може бути виданий на відпрацювання такого стягнення потерпілому.

Отже, у цих історичних документах залучення до роботи мало скоріше форму відшкодування завданої шкоди або боргу, ніж форму покарання, бо засудження до роботи було лише альтернативою грошовому стягненню в разі неплатоспроможності винного, і час роботи зараховувався саме в сплату такого стягнення. Крім того, такі роботи не носили суспільно-корисного характеру, а мали виконуватися на користь потерпілого.

У XIX – на початку XX ст. суспільно-правові відносини більшої частини українських земель визначалися нормативно-правовими актами Російської імперії. Основними джерелами кримінального права на українських землях, які перебували в складі Російської імперії, були: 15-й том Зводу законів Російської Імперії 1832 р. (далі – Звід кримінальних законів), Уложення про покарання кримінальні та виправні (три редакції: 1845 р., 1866 р. і 1885 р.) та Статут про покарання, до яких присуджують мирові суді 1864 р. З цими правовими актами і пов’язаний подальший розвиток покарання, пов’язаного з примусовою працею без ізоляції особи від суспільства. Так, Звід кримінальних законів 1832 р. (який впродовж 1840-1842 рр. набрав чинності в Україні) передбачав як покарання залучення до певних видів робіт. У виданні 1842 р. Звід серед інших покарань передбачав так зване „покарання роботами” (ст.16). Ст.34 визначала різновиди цього покарання. Зокрема, у п.7 ст.34 передбачалося, що замість тримання в робочому домі особу могли засудити до міських робіт або робіт у приватних осіб. Проте така заміна відбувалася лише в тій місцевості, де робочих домів не було і лише щодо людей нижчого стану. Крім того, засудження до робіт у приватних осіб було лише за бажанням останніх (ст.52).

Зразу ж після видання Зводу законів 1832 р. розпочалася підготовка Уложення про покарання кримінальні та виправні. Вона була частиною процесу систематизації російського

законодавства, що проводилася при Миколі І. Уложення про покарання кримінальні та виправні 1845 р. стало завершенням такої систематизації в галузі кримінального права і першим кодифікованим джерелом кримінального права Російської імперії. Ст.90 передбачала, що за неможливості для засудженого сплатити присуджене грошове стягнення його саджали до в'язниці, проте за певних обставин суд міг замість ув'язнення призначити йому громадські роботи, щоб гроші пішли на сплату такого стягнення. Ст.89 передбачала інший випадок заміни покарання. Вона надавала можливість суддям замінити короткостроковий арешт (для осіб „не изъятых” від покарань тілесних) громадськими або іншими встановленими урядом роботами”.

Ці положення, на думку В.А. Мозгової, є важливими при вивченні історії розвитку громадських робіт, бо тут вони застосовуються не тільки як спосіб забезпечення виплати грошового стягнення чи боргу. Громадські роботи вже виступають як альтернатива покаранням, пов'язаним з ізоляцією особи від суспільства.

Таким чином, робить висновок В.А. Мозгова, тогочасному вітчизняному праву, що визначалося в актах Російській імперії, було відоме покарання, подібне за суттю та назвою до сучасних громадських робіт. Воно передбачалося в основних нормативно-правових актах тієї доби. Проте громадські роботи не були самостійним видом покарання, оскільки застосовувалися як альтернативне покарання і лише в законодавчо передбачених випадках.

Подальшого розвитку і нової правової регламентації громадські роботи набули в перші роки після Жовтневої революції 1917 р. Спочатку вони іменувалися як „обов'язкові громадські роботи”, у наступних законодавчих актах – „примусові роботи без відправлення в місце позбавлення волі”, „примусові роботи без тримання під вартою”. Їх історико-правовий розвиток став базою для появи сучасних громадських і виправних робіт у кримінальному законодавстві нашої держави.

Аналізуючи історію розвитку громадських робіт у вітчизняному кримінальному праві після 1917 р., В.А. Мозгова зазначає, що „основою вітчизняного законодавства, у тому числі кримінального, за радянських часів було право РРФСР, а пізніше – загальне право СРСР. Одним з перших нормативно-правових актів, що визначав громадські роботи як вид покарання була Інструкція Наркомюсту РРФСР від 19.12.1917 р. революційним трибуналам. Вона містила перелік злочинів, підсудних революційним трибуналам, а також перелік покарань, які можуть застосовуватися до винуватих. І незважаючи на те, що більшість перелічених злочинів були досить тяжкими, НКЮ вважав можливим засуджувати винних і до обов'язкових громадських робіт (відділення 2, п. 8). Проте строки і форма відбування цього покарання не вказувались”.

Таким чином, робить висновок В.А. Мозгова, у роки радянської влади громадські роботи вперше застосовувалися як самостійний вид покарання і не мали будь-яких класових винятків щодо засуджених; вони були безоплатними і здебільшого некваліфікованими роботами. Крім того, у системі вітчизняних кримінальних покарань радянської доби громадські роботи своє останнє правове закріплення мали в Кримінальному кодексі УРСР 1927 р.

Законодавче відродження громадських робіт у вітчизняному кримінальному праві почалося після здобуття Україною у 1991 р. незалежності. У 1995 р. Україна вступила до Ради Європи, розпочавши тим самим приведення норм і стандартів внутрішньої політики нашої держави, у тому числі у сфері кримінальних покарань, у відповідність з нормами міжнародного права. І підтримуючи світову політику реформування системи покарань у напрямку більш розповсюдженого використання санкцій без ізоляції особи від суспільства, у Кримінальному кодексі України (2001 р.) запровадила чотири нові види покарань, не пов'язані з ізоляцією особи від суспільства. До числа останніх належать і громадські роботи.

Таким чином, робить висновок В.А. Мозгова, „вперше після тривалої перерви громадські роботи як вид кримінального покарання почали застосовуватися з 1 вересня 2001 р. з набранням чинності Кримінальним кодексом України. Громадські роботи мають великий виправний та профілактичний потенціал, вони потребують подальшого вивчення та вдосконалення нормативно-правового регулювання.

Отже, залежно від рівня розвитку покарання в історії громадських робіт, можна виділити такі періоди: 1) зародження (VI – XIX ст.), 2) розвиток (19 – початок 20 ст.), 3) становлення як самостійного виду покарання (перші роки після жовтня 1917 р.), 4) вдосконалення застосування

громадських робіт (2001 р. – по сьогодні). На різних етапах правового розвитку громадських робіт змінювалася їх назва, мета та зміст. Основними причинами таких тенденцій були: зміна в розумінні мети та ролі громадських робіт: від відшкодування (відпрацювання) боргу до виправлення винного, а також практичне втілення ідей про гуманний характер покарання і соціальну та економічну виправданість економії кримінальної репресії, які сьогодні є пріоритетними у світовій кримінально-правовій політиці” [7].

Для повноти нашого дослідження важливо згадати історію розвитку інституту „громадських робіт” у сфері зайнятості населення та боротьби з безробіттям.

XX сторіччя з його суспільними катаклізмами – війнами, революціями та з породженими ними трансформаціями економіки – сповна продемонструвало увесь набір того, що супроводжує ринок праці в часи перемін.

Вживаючи заходів щодо управління ситуацією з безробіттям, Центральна Рада 2 березня 1918 р. ухвалила статут про громадські роботи. У пункті першому зазначалося: „Задля боротьби із ростом безробіття, а також задля доцільного вжитку вільних робочих рук, котрі полишилися без роботи через демобілізацію промисловості та армії, видається цей статут про організацію необхідних для Держави і громадянства робіт”. При Міністерстві праці утворювалась відповідна Рада на чолі з міністром або його заступником, яка мала координувати діяльність на місцях.

Кожній черговій владі залишалися в спадок усі ті ж самі проблеми, породжені війною, політичними змінами та розладом народного господарства.

У березні 1922-го Наркомат внутрішніх справ УРСР розіслав губернським відділам комунального господарства, які на ті часи входили до складу НКВС, циркуляр стосовно організації громадських робіт: „Зростаюче безробіття та рух робітників з губерній, що голодують, викликають необхідність організації найближчим часом на місцях загальнокорисних робіт для залучення безробітних. Головкомунгосп пропонує терміново потурбуватися щодо розробки програми громадських робіт. На цих роботах треба використовувати мінімальну кількість матеріалів та технічних пристосувань з широким застосуванням некваліфікованої праці. Кошти необхідно віднайти на місцях шляхом обкладення зацікавлених у робітниках кіл населення та обкладення цільовим податком підприємств” [8].

У сучасних умовах вказані питання організації громадських робіт регулює Положення про порядок організації та проведення оплачуваних громадських робіт, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2008 р. № 839 [9].

Отже, громадські роботи запровадив у вітчизняну систему покарань Кримінальний Кодекс України 2001 року.

Детально порядок виконання покарання у вигляді громадських робіт регламентувався спочатку Виправно-трудоим кодексом України (Розділ III-Б), а з 2004 року – Главою 8 Кримінально-виконавчого кодексу України (статті 36-40).

В адміністративному праві громадські роботи як вид адміністративного стягнення з’явилися достатньо недавно. Так, Законом України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху” від 24 вересня 2008 р., КпАП України було доповнено главою 30-А „Провадження про виконання постанови про застосування громадських робіт”. Відповідно в ряді статей Кодексу запропонований альтернативний вид адміністративного стягнення – громадські роботи [10].

Згодом, 2 грудня 2010 р. було внесено ще ряд змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення. Верховна Рада доповнила громадськими роботами перелік санкцій за дрібне хуліганство, вчинення насильства в сім’ї, невиконання захисного припису або непроходження корекційної програми, розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв у заборонених законом місцях або появу в громадських місцях у п’яному вигляді [11].

Порядок виконання адміністративного стягнення у вигляді громадських робіт на сьогодні регламентовано Наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань

від 25 лютого 2009 р. № 35, яким затверджено Інструкцію про порядок виконання адміністративного стягнення у вигляді громадських робіт [12].

Таким чином, ми здійснили науковий аналіз історії становлення та розвитку інституту громадських робіт і дійшли висновку, що в адміністративному праві громадські роботи як вид адміністративного стягнення є фактично новелою, але історичні коріння громадських робіт знаходяться в площині кримінального та кримінально-виконавчого права. Тому весь позитивний досвід впровадження, правової регламентації, призначення та виконання громадських робіт у кримінальному праві ми маємо право використовувати під час наукової розробки та удосконалення інституту громадських робіт у сфері адміністративного права.

Перспективність подальшого наукового дослідження такого виду адміністративного стягнення очевидна, адже громадські роботи містять у собі значний виховний потенціал та є корисними для суспільства і держави в цілому. Останнє зумовлене зростаючими потребами у виконанні некваліфікованих, трудомістких, значних за обсягом робіт у межах мегаполісів та в сільській місцевості (прибирання вулиць, збільшення та обробка зелених насаджень, догляд за людьми похилого віку в хоспісах та лікарнях, дрібний ремонт комунальної власності, сортування сміття на відповідних підприємствах тощо).

Не менш перспективним є наукове дослідження доцільності та ефективності доповнення санкцій інших статей Кодексу України про адміністративні правопорушення розглянутим різновидом адміністративного стягнення, адже громадські роботи передбачені лише в санкціях декількох статей. Вивчення потребує і зарубіжний досвід з цього питання, враховуючи достатньо тривалу історію застосування адміністративного стягнення у вигляді громадських робіт у США та інших країнах. Таким чином, ґрунтовне і всебічне дослідження інституту громадських робіт є актуальним і перспективним напрямком наукової роботи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Піскун І.І. Адміністративно-правові засади встановлення і застосування адміністративного арешту, виправних та громадських робіт: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / І.І. Піскун; Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К., 2007. – 20 с.
2. Мозгова В.А. Історичний розвиток громадських робіт як вид кримінального покарання / В.А. Мозгова // Держава і право. – 2009. – Випуск 44. – С. 543–548.
3. Салманова О.Ю. Громадські роботи як вид адміністративного стягнення / О.Ю. Салманова // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – № 3 (50). – 2010. – С. 205–210.
4. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: [підручник для студ. вищ. навч. закладів] / О.Ф. Скакун; Національний ун-т внутрішніх справ. – [2-ге вид.]. – Х.: Консум, 2005. – 470 с.
5. Мудрак І.Д. Історія держави і права зарубіжних країн: [Курс лекцій] / І.Д. Мудрак; Державна податкова адміністрація України; Академія державної податкової служби України. – Ірпінь, 2001. – 364 с.
6. Салманова О.Ю. Громадські роботи як вид адміністративного стягнення / О.Ю. Салманова // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – № 3 (50). – 2010. – С. 206.
7. Мозгова В.А. Історичний розвиток громадських робіт як вид кримінального покарання / В.А. Мозгова // Держава і право. – 2009. – Випуск 44. – С. 543–548.
8. Громадські роботи – історія та сьогодення / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pechersk.kyiv-city.gov.ua/ukr/?mode=news&need_id=333.
9. Про затвердження Положення про порядок організації та проведення оплачуваних громадських робіт і визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2008 р. № 839 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.

10. Кодекс України про адміністративні правопорушення. – Х.: Одіссей, 2010. – 248 с.
11. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за окремі правопорушення: Закон України від 2 грудня 2010 року № 2744-VI / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
12. Про затвердження Інструкції про порядок виконання адміністративного стягнення у вигляді громадських робіт: Наказ Державного департаменту України з питань виконання покарань від 25 лютого 2009 р. № 35 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.

УДК 342.52 (477)

ОБ'ЄКТ КОДИФІКАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕДУРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Астахов Д.С., аспірант

Запорізький національний університет

У статті досліджується об'єкт кодифікації адміністративно-процесуального законодавства, відмежовується він від предмета кодифікації, визначаються особливості об'єкта та формулюються пропозиції щодо результатів кодифікаційного процесу в зазначеній сфері суспільних відносин.

Ключові слова: адміністративно-процедурне законодавство, кодифікація, об'єкт, особливості, предмет.

Астахов Д.С. ОБЪЕКТ КОДИФИКАЦИИ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРОЦЕДУРНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА УКРАИНЫ / Запорожский национальный университет, Украина

В статье исследуется объект кодификации административно-процедурного законодательства, отграничивается он от предмета кодификации, определяются особенности объекта и формулируются предложения относительно результатов кодификационного процесса в указанной сфере общественных отношений.

Ключевые слова: административно-процедурное законодательство, кодификация, объект, особенности, предмет.

Astakhov D.S. OBJECT OF CODIFICATION OF ADMINISTRATIVE PROCEDURAL LAW OF UKRAINE / Zaporozhzhya national university, Ukraine

The article deals with the object of codification of administrative procedural law, it is restricted from the subject of codification, defines the features of the object and formulate proposals for the results of the codification process in this field of public relations.

Key words: administrative procedural law, codification, object, particularly, subject.

Кодифікація передбачає як різновид нормотворчої та нормосистематизуючої діяльності держави приведення форми і змісту законодавства у відповідність до назрілих інтересів та потреб суспільства, його впорядкування та вдосконалення, що здійснюється за допомогою специфічного організаційно-правового механізму, шляхом створення та видання логічно і юридично цілісного, єдиного зведеного, внутрішньо узгодженого нормативного акта – кодексу, який відображає внутрішньогалузеву специфіку правових відносин. Це поняття цілком прийнятне і для кодифікації адміністративного законодавства та його складових, серед яких своє чільне місце посідає процедурне законодавство. Слід зазначити, що в контексті реформаційних змін, які відбуваються на сьогоднішній день у відповідній сфері відносин, проблематика кодифікації адміністративного законодавства істотно загострюється, враховуючи розмаїття, численність актів адміністративного законодавства, сферу його регулювання, суб'єктів прийняття та застосування. Звідси різноманітні пропозиції стосовно можливих форм здійснення та результатів – інституційні, підгалузеві кодекси (наприклад, Кодекс державної служби, кодекс України про адміністративні проступки тощо), а свого часу В. Авер'янов навіть пропонував прийняти Адміністративний кодекс України як певне “зібрання” кодифікованих актів адміністративного законодавства. Однак у будь-якому випадку певна увага приділяється кодифікації адміністративно-процедурних актів, роль і значення яких завжди були великими, незважаючи на розуміння адміністративного процесу (ототожнення його із суто судовим